

РЕЦЕНЗИЯ

във връзка с дисертационен труд на тема „Тенденции в развитието на лятото стъкло в България (художествено-естетически и технологични аспекти)“

с автор Елизар Милев

Научен ръководител: проф. Николай Драчев

От проф. Христо Харалампиев – преподавател в катедра „Рисуване и моделиране“ към Архитектурния факултет на УАСГ

Елизар Милев е роден 1987 г. Завършил Национална художествена академия – 2013 г., специалност „Порцелан и стъкло“, придобивайки образователно-квалификационната степен „магистър“. От 2014 г. до 2016 г. специализира в САЩ – Сиатъл и Ню Йорк „Леене на стъкло“. От 2013 г. е преподавател в НГПИ „Св.Лука“ – София. Автор на цялостната програма за обучение на учениците от 8-ми до 12-ти клас за специалност „Силикатен дизайн“. Участник в редица групови изложби в страната, както и в Чехия, Дания и Китай. Във връзка с творческите си постижения е носител на престижни награди от различни изяви в България, Чехия и Китай, включително и награда от Национална художествена академия за творчески престой в ателиетата „Сите де зарт“ 2013 г. Член на СБХ от 2014 г. и на Световната организация за художествено леене GAS от 2016 г.

Представеният за рецензиране дисертационен труд „Тенденции и развитие на лятото стъкло в България (художествено-естетически и технологични аспекти)“ се състои от: Увод, три глави, заключение, справка за приносите, публикации и библиография – общо 196 страници.

Уводната част на труда, макар и сравнително малка като обем, е много важна в общия контекст поради факта, че в нея се очертават границите, целта и поставените задачи, както и използването на методология за решаването им.

Очевидно целта на дисертационния труд е да се представи едно общо теоретично и приложно изследване на лятото стъкло у нас, през призмата на художествено-естетическите и технологични аспекти. В този смисъл и поставените за реализацията на целта задачи, са свързани с историята и социалното значение на проблема, анализ на развитието и постиженията на някои български автори и важно теоретично описание на основни технологични принципи на лятото стъкло.

В тази част на труда се правят и важни уточнения, свързани с терминологията и произтичащите от това коментари и анализи, както на български, така и на чуждестранни автори, писали по проблема. Тук авторът уточнява, че няма претенции за въвеждане на „нова“ терминология, а по-скоро използваната да бъде основа за разглеждане на „чисто художествено-естетически и технологични проблеми“. Прави впечатление, че още в увода, авторът се отказва от претенциозната роля на откривател и новатор, за сметка на добросъвестен анализатор и професионалист, който използва по най-добрия начин цитираната литература в интерес и защита на собствената си теза.

Цялостната методология на научния труд е подчинена на спецификата на разглежданите проблеми. От познатия в изкуствознанието историко-хронологичен подход, през сравнителния анализ, до научно-изследователски и емпиричен метод въз основа на опита на български и чужди автори.

В първата глава „История, развитие, художествено-естетически аспекти и социално значение на стъклото“ авторът прави кратък исторически преглед на развитието на лятото стъкло по българските земи. Лимитиран е период от Римската империя до края на миналия век. Този преглед се предхожда от „простичкият“ въпрос Какво е стъклото? Отговорът е колкото популярен, толкова и интригуващо общообразователен. Това в голяма степен предполага четимостта на последващия текст и възможността за задълбочено навлизане в проблема.

Същинският исторически преглед и различни етапи в използването на стъклото във функционален и естетико-художествен смисъл са проследени коректно, с необходимия доказателствен материал, под формата на цитирания и авторски анализи. Пред вид собствената ми компетенция и пристрастност, намирам за особено важен момента, в който през втората половина от XX век художественото стъкло преодолява границата на декоративно-приложното и се озовава в територията на чистата скулптурна форма. Благодарение на цитираните автори като проф. Станислав Либенски, Ярослава Брихтова и др. стъклото и неговата пластическа третировка става част от съвременната световна скулптура. Разглежданата част от дисертационния труд завършва със своеобразно обобщение за художествено-естетическите качества на лятото стъкло. Авторът разглежда и някои морфологични проблеми, свързани с жанра и ролята на светлината и цвета като определящи фактори, не само в релефните, но и в обемните форми на проявление на стъклото. През призмата на определена технология и в интерес на пластическата идея се правят анализи а заключения, които в голяма степен са част от приносния характер на текста. Тук се демонстрират, без съмнение високо

професионални познания, резултат както на теоретична подготовка, така и на практически реализации.

Цялата първа глава по начина на структуриране, съдържателност на текста, цитирания и илюстративен материал, изпълнява поставените задачи и има решаваща роля в контекста на целия дисертационен труд.

Втората глава „Българското лято стъкло – примери, постижения и развитие” съвсем естествено и във връзка с темата се персонализира декларирания проблем на регионално ниво. След кратък хронологичен преглед на артефакти, открити по българските земи, както и зараждането и развитието на стъklarските ателиета, се прави относително подробен анализ на творчеството на художници като Георги Бакърджиев и Атанас Кожухаров. Особено внимание се отделя на дйността на Кирил Ганчев, който специално е посочен от автора и в приносния характер на предложения труд.

На базата на интервюта и сравнителен анализ е разгледано творчеството и на съвременни български автори, работещи в областта, като: Константин Вълчев, Лъчезар Бояджиев, Хари Арабян, Ангелина Павлова, Юрий Василев, Лъчезар Дочев.

Смятам за интересно и в полза на цялостния характер на рецензията труд, проведеното емпирично социално проучване систематизирано и изложено в табличен вид. По този начин естествено е доказано влиянието на различните школи и образование, както и личните творчески възгледи на значими за българското изобразително изкуство автори.

Направен е и обоснован извод, че в България съществува културно наследство в областта на стъклото и постижения съизмерими с европейските и световни стандарти.

Втората глава е подкрепена с богат илюстративен материал, който визуализира, както творческите търсения на споменатите автори, така и общото състояние и посока на развитие на разглежданата техника в избрания период. Разбира се подборът на художници и техни произведения има субективен характер, но това е естествено проявление на позицията на автора.

Третата глава озаглавена „Технологични аспекти“ разглежда общата технология на лятото стъкло, както и някои рецепти свързани с определени етапи от нея. Пред вид оскъдните български публикации по тази тема, смятам, че тя е особено важна и изключително полезна, не само за прохождащите в занаята, но и за всички изкушени от магията на стъклото. Начин на структуриране на текста, обема информация и последователността на неговото изложение показват висока теоретична подготовка. Очевидно направените изводи, са резултат от задълбочени и целенасочени изследвания на технологията и от практически опити и експерименти в тази посока. Тази част от труда има определено общообразователен характер, който съответства на спецификата на проблема. Онагледени са съответните процеси и дейности в технологичен план посредством фотоси в края на текста.

В заключението на дисертационния труд, се правят изводи и обобщения логично следващи теоретичните разработки във всяка глава. Важно място е отделено на значението на художественото образование, свързано със стъклото на всички нива в България. Това е важно в посока на

личната ангажираност на автора, като част от този процес. В края на текста докторантът логично стига до заключението, че между двата основни проблема, разглеждани в труда – художествено-естетическите и технологични аспекти, връзката е определяща развитието на жанра изобщо. Технологията и необходимостта от нейното познаване в голяма степен предпоставя посоката и характерните пластически търсения на авторите, размивайки формалната граница между „приложно“ и „изящно“ за сметка на съвременния прочит на пластичните изкуства.

Приносите са формулирани коректно и в духа на научния текст. Смятам, че след изпълнение на предназначението си и с незначителна редакторска намеса той може да бъде издаден, като необходим и запълващ определена празнина в теорията на художественото стъкло в България.

След всичко казано до тук логичен е изводът, че представеният за рецензиране дисертационен труд покрива изискванията на Закона за присъждане на неговия автор научната и образователна степен „доктор“. На заседанието на Научното жури ще гласувам с „ДА“.

21 април, 2017 г.

проф. Христо Харалампиев